

Əli Rza Xələflinin 70 yaşına

SÖZƏ BÜKÜLMÜŞ ŞAIR ÜRƏYİ

...Deyəsən Dostoyevski deyib. Deyib ki, gərək bu dünyada hər kəsin gediləsi bir yeri olsun. Mənim də getdiyim yer «Azərbaycan» nəşriyyatıdır. Çünki bura ocaqdır. Hər dəfə bu «ocağın» işığına üz tutub gələndə ikinci mərtəbənin dəhlizində hərdənbir «Kredo» qəzetinin redaktoru, şair Əli Rza Xələflini görürəm. Görürəm ki, o, öz dünyasına qapanıb siqaret tüstülüdür. Yox. O, siqaret çəkmir, dərd çəkir. Bu dərd millət dərdidir, Vətən dərdidir, o taylı Azərbaycan dərdidir, yetim qalan uşaqların, iş tapmayan gənclərin, üzü dönük «dostların» dərdidir, otuz ildən çox Cəbrayilsız yaşadığı dərdidir. Dərdlər birdimi, beşdimi? Hansını deyəsən?

Ömrünün otuz ildən çoxunu yurd həsrətilə yaşayan Əli Rza Füzuli demişkən «Necə ah eyləməsin?».

Əli Rza müəllimin hər dəfə dəhlizdə fikirli-fikirli siqaret çəkdiyini görəndə ərz elədiyim kimi ağıma gələn ilk fikir bu olur; şair siqaret çəkmir, dərd çəkir. Qıvrıla-qıvrıla ağarmış başından yuxarı qalxan siqaret tüstüsü onun çəkdiyi dərdlərin ah-nələsidir. Bu nalə göyləri yandırır, çünki bu nalə ikinci mərtəbənin tavanından o yana keçə bilmir, geriye qayıdaraq şairin özünü yandırır.

Əli Rza siqaret çəkəndə daha çox fikirli görünür, çünki o, siqaret çəkəndə də yaradıcılıqla məşğul olur; ya şeir «yazır», ya ruhunu növbəti kitabının ruhuna calamaqla məşğul olur, ya da şair taleyinə düşən payın kədərini, dərdini ürəyində əritməyə çalışır.

O, fikirli olanda Füzulini, Sabiri, Mirzə Fətəlini xatırladır. Nədənə onu fikirli, qayğılı görəndə həmin o dahilərin heykəlləri gözlərim önündə canlanır. Onların hər birinin heykəlləri fikir dünyasına qərq olduqları görkəmdə yapılıb. Və mən hər dəfə Əli Rzanın qəm dəryasına, fikir dünyasına qərq olduğunu görəndə səsimi çıxartmaqdan, hətta salam verib onu şair xəyalından uzaqlaşdırmaqdan çəkinirəm. Amma yenə də o kişiye Allahın salamını çatdırıram və onun qərq olduğu xəyal dünyasını «dağıtdığıma» görə özümü qınayıram.

□Əli Rza Xələflinin 70 yaşına bir neçə kəlmə söz demək istəyilə əlimi qələmə uzatdığım anda istər-istəməz Süleyman Rüstəmin «Sıfırı yeddinin yanından silin» misrasını xatırladım. Nəyə görə? Ona görə ki, Əli Rza 70 yaşında da uşaq təmizliyini, uşaq saflığını, uşaq sadələvhlüyünü qoruyub saxlaya bilib. Cəbrayılın Xələfli kəndindən Bakıya necə gəlibsə, eləcə də öz düzlüyündə, halallığında qalıb. Şəhər onu dəyişə bilməyib. Şəhər onun təmizliyini, saflığını, halallığını əlindən ala bilməsə də onu şair kimi, yazıçı-publisist kimi, ədəbiyyatşünas kimi, jurnalist kimi «öz qoynunda» yetiştirib və onun şöhrəti bütün Azərbaycana yayılıb.

Allahın da baş açmadığı bu şəhər onu nə qədər sıxsa da, yenə də kənd təmizliyini, Hatəm səxavətini, xeyir-

xahlığını canından çıxara bilməyib. Qayğılar, haqsızlıqlar, iblisin mələkdən gözəl göründüyü məmləkətdə oğrunun doğrunun üstünə bağırması, bir qanmazın yüz qanana ağıl öyrətməsi üstəlik qaçqınlıq həyatı onun ruhunu məngənə kimi sıxsa da o, qələminin gücüylə, əbədiyaşayacaq kitabları ilə ayaqda qalmağı bacarıb.

O gözəl və bənzərsiz şairin bu dünyada bir qələmi, bir də ürəyindən və qələmindən süzülüb gələn şeirləri, poemaları, publisistik kitabları var. Onun sözlünün ölməzliyində söz yoxdur. Sözlərdən zərif, incə, ruh oxşayan, könül sevincirən bir çələng hörən şairin yaradıcılığında sözlərin yurdaşdığını, ülviləşdiyini...hiss edirik. Əli Rzanın hər sözü - imzasıdır və bu imza yetərincə tanınır.

Əli Rzanın ürəyi sözə bükülüb. Sözü heç vaxt kökdən düşmür. Sözə bükülən ürəyi sanki bir ümmandır. Bu «ümmandan», ancaq ləldən qiymətli söz tapmaq mümkündür. Onun sözləri şeirə, şeirləri poeziyaya çevrilir. Və o, öz poeziyasının yaddaşında əbədi qalacağına şübhə yeri qoymur.

...Sıfırı yeddinin yanından sildik və şairin bulaq təmizliyini, ilahi saflığını qeyd elədik. İndi isə sıfırı yeddinin yanına - öz yerinə qaytaraq. Və bu zaman gözlərimiz qarşısında filosof şairi, Dədə Qorqud öyüdlü ağsaqqalı, könlündə eşq çağlayan Mövlananı görür və Allaha şükür edirik ki, onunla tez-tez görüşürük və hər görüşümüz də könlümüze əbədi həkk olunur.

O qüdrətli qələm sahibinin böyük-lüyünü, ədəbi aləmdə söz sahibi olduğunu mən demirəm, kitabları deyir. Təkcə «Karvan körpüdən keçir», «Ocağımın işığı», «Sözə doğru», «Damcılı», «Ruhun daşqını», «Qırmızı həqiqətlər» kitablarını oxumaq yetərlidir ki, çağdaş ədəbiyyatımızın ən nəhəng simalarından birilə tanış olasınız. Onun hər bir kitabı «yaxamızıdan» yapışib «məni oxuyacaqsan» deyir və əlavə edir: «Oxumasan, ruhun sığallanmayacaq, könlün sevinməyəcək və çağdaş zamanın fəlsəfi düşüncələrilə tanış ola bilməyəcəksən».

Şairin əbədi yaşayacaq ədəbi əsərlərinin sayı onlardır. Bu kitabların hər birini yüz ildən sonra da açıb oxuyan oxucu onun səsini eşidəcək,

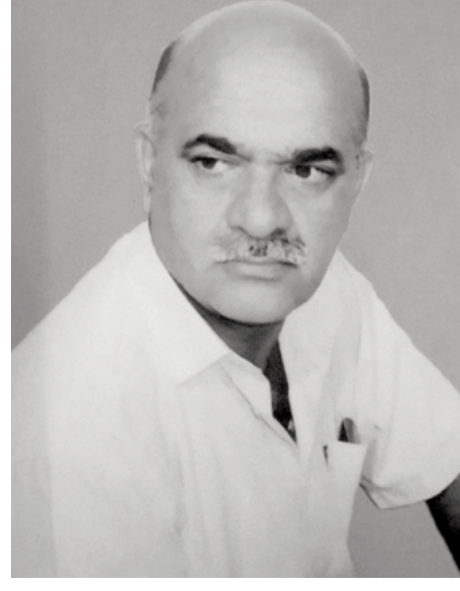
nəfəsini duyacaq, ruhunu hiss edəcək. Bu kitablar oxucunun üzünə «gülüm-səyəcək» və deyəcək ki, «Oxu məni!». Bu da şairin ölməzliyindən, kitablarında əbədi yaşayacağından xəbər verir.

Bəli, qələmlə ömürlük ülfət quran Əli Rzanın ecazkar sənət dünyasının qapısını açan hər kəs sehlənməyə bilmir. Əsərlərində də, həyatda da humanizm prinsiplərini yerinə yetirən bu adamın yaradıcılığı başdan-başqa işıqla doludur. Bu işıqda biz onun özünü görürük. Görürük ki, o, gələcək əsrlərə və gələcək nəsillərə üz tutub. Və gələcək nəsillər onun kimi söz adamlarına daha çox ehtiyac duyacaqlar.

Əli Rza hələ öz qiymətini almayan şair - publisistdir. Çünki elə dövrə yaşayırdı ki, «Dərd çox, həmdərd yox, düşmən qəvi, tale zəbun».

Bəli, sözüylə möhtəşəm bir saray ucaldan şair Əli Rza Xələflinin 70 yaşı tamam oldu. O, 70 yaşında da dünyaya saf, təmiz, məsum uşaq gözüylə baxır. Və təmiz qəlbilə, ruhuyla yazdığı kitablarında oxucunu başqa bir aləmə-sirli-sehirli bir dünyaya aparır və onun bizi apardığı dünya bu dünyadan tamamilə fərqlənir.

Qələbinin uşaqlıq təravətini qoruyub-saxlayan o işıqlı adamın, işıq adamın 70 yaşını bu yazımla mübarəkkləmək istədim. İstədim ki, ürəyimdən gələn sözlərin yüzdə birini qələmə alım. Ala bildimmi? Ürəyimdən gələn sözlərin yüzdə birini qələmə ala bilməsəm də nə qəm! Şairin 80, 90 illik yubileyləri hələ qabaqda deyilmi? Qismət olsa, həm öz ürəyimcə, həm də qələm dostum Əli Rza Xələflinin ürəyincə geniş bir məqalə yazacağam. Allah ömür versin!

Vaqif İSAQOĞLU

(“Bütöv Azərbaycan qəzeti
№35(511),
20 oktyabr 2023-cü il